

TAKE OFF FOR LESEPILOTEN

FYRVERKERIET BIBLIOTEK

RAPPORT FOR UTVIKLINGSMIDLER
STØTTET AV NASJONALBIBLIOTEKET I 2022

Innledning

Fyrverkeriet bibliotek mottok i 2021 støtte til Aktiv formidling gjennom prosjektet «Lese pilotene», et lystlesingsprosjekt rettet mot elever på 4.trinn.

Kort oppsummert går Lese pilotene ut på:

- At barna blir godt kjent med bibliotekets tilbud gjennom hyppige bibliotekbesøk for derved å oppnå økt fritidslesing.
- konstant tilgang til bøker i klasserommet, som elevene selv har plukket ut på folkebiblioteket
- ulike leseoppgaver på ukeplanen fordelt ut over året
- at barna får utdelt Lese pilot-kort og får et stempel for hver gang de besøker folkebiblioteket på fritiden. Det vanker premier (klistremerker, bøker, trykking på T-skjorter o.l.) til de ivrigste

Prosjektet «Lese pilotene» henvendte seg først og fremst til barn som bor i gangavstand til folkebiblioteket sitt. I «Take off for Lese piloter» har vi brukt utviklingsmidlene vi mottok til å utforske hvordan opplegget kan fungere på en grendeskole, der elevene er avhengige av transport for komme seg til biblioteket. Valget falt på Bøverbru skole som ligger 10 km fra sentrum og som har jevnlig bussavganger til biblioteket. Prosjektperioden har vært fra slutten av september 2022 til juni 2023.

Mål

I dette prosjektet hadde vi som mål at når prosjektperioden var over skulle

1. barn bruke en større del av skoletiden og fritiden sin på lystlesing.
2. barna være biblioteksmarte og kjenne til bibliotektilbudene og vite hvordan de skal bruke dem.
3. prosjektdeltakerne ha utarbeidet en manual for hvordan Lese pilotene enkelt kunne tas i bruk av andre.

Oppstart

Prosjektleder sendte en henvendelse til Bøverbru skole og orienterte om prosjektet. Kontaktlærer på 4.trinn ville gjerne delta med sine 16 elever. Deretter kalte vi inn til et møte med rektor, skolebibliotekar, kontaktlærer, biblioteksjef og prosjektleder. I møtet forpliktet rektor seg til å supplere skolebiblioteket med flere eksemplarer av de mest populære bøkene. Prosjektleder og kontaktlærer opprettet en egen chatkanal på Teams for å gjøre kommunikasjonen lett og for begge parter.

Vi avtalte tidspunkt for første bibliotekbesøk samt at høstens foreldremøte skulle avholdes på biblioteket. Vi fant også ut at bibliotekbesøkene kunne kombineres med skolesvømming, da elevene allerede hadde gratis transport og dermed sparte en del ekstra bussutgifter.

Mål oppnåelse

1. Barn bruker en større del av skoletiden og fritiden sin på lystlesing.

I skoletiden

Før prosjektstart hadde Lesepilotene på Bøverbru for vane å starte dagen med stille lesing i cirka ett kvarter, som regel tre dager i uka. En sån «Lesekvart» er det mange skoler som har. Men nå var det ønskelig med enda mer fokus på lesing, og da særlig lystlesing: At elevene fritt kunne lese akkurat det de hadde lyst til, det være seg Manga på engelsk, sakprosa eller ulike tegneserier.

I prosjektperioden har tidsrammen til lesestunder økt og elevene har startet dagen med en halv times lesing cirka fire dager i uka i tillegg til lesing i matfri og når det ellers har vært rom for det.

Elevene leste så pass mye på skolen, at bokkassene måtte byttes ut cirka hver 6 – 8 uke,

særlig hyppig var det i starten da det ble konsumert mengder med tegneserier. I tillegg til bokkassene, lånte elevene også bøker på skolebiblioteket sitt. Vi erfarte at skolebibliotekaren hadde god oversikt over hvilke bøker som var mest populære og var flink til å skaffe til veie noen av disse.

En typisk start på dagen for Bøverbrus Lesepiloter. Foto: Øivind Strøm

På fritiden

I og med at ingen av elevene hadde gangavstand til biblioteket, var de avhengige av transport for å komme seg dit. Derfor var det svært avgjørende å orientere de foresatte om prosjektet og få dem med på «laget».

Høstens første foreldremøte ble avholdt på biblioteket. Etter at læreren hadde sagt sitt, fikk prosjektleder orientere om hva Lesepilotene går ut på. Deretter var det omvisning i biblioteket med mulighet til å oppfriske eksisterende lånekort og for andre å registrere seg som låner for første gang. Etter omvisningen gikk folk rundt og kikket på egenhånd, mange utvekslet erfaringer med hverandre om hvilke bøker som barna deres likte og kom med anbefalinger. Bibliotekarene fikk en del spørsmål om boktips, og da særlig fra de med barn som strever med lesinga. Da var det fint å kunne vise frem hylla med lettleste bøker. Det var mange av de foresatte som lånte med seg bøker hjem, både til seg selv og ungene.

Konklusjonen må være at det er særdeles viktig å få til dette første foreldremøtet på biblioteket. De foresatte blir kjent med lokalene og tilbudet vårt og får noen fjes å forholde seg til, slik at det blir lettere å ta kontakt. Vi opplevde også at hvis noen av barna var hjemme fra skolen den dagen klassen var på bibliotekbesøk, møtte de foresatte opp for å låne bøker til barnet sitt!

2. Barna er biblioteksmarte, de kjenner bibliotektilbudene og vet hvordan de skal bruke dem

Lesepilotene på Bøverbru har blitt godt kjent med biblioteket sitt. De vet nå hvor de finner de ulike kategoriene lesestoff og de har alle sammen lånekort som de bruker både i skoletiden og på fritiden. Under noen av besøkene har prosjektleder presentert bøker i ulike sjangere/kategorier og vist elevene hvor i biblioteket de kan finne disse. Alle kan betjene låneautomaten selv og vet godt hvordan utlånsprosessen fungerer.

Lesepilotene har hatt god anledning til å stille bibliotekarene spørsmål om det de har lurt på, og når de har spurt etter spesifikke bøker har de opplevd at disse har blitt skaffet til veie som regel ganske så kjapt. I tillegg har flere av dem stiftet bekjentskap med hva som skjer når bøker ikke blir levert inn i tide. Dette er temaer som har vært tatt opp på samlingene underveis.

Av 16 elever oppsøkte åtte av dem biblioteket minst sju ganger på fritiden for å låne bøker i følge med foresatte. For dette fikk de velge seg ei bok til odell og eie. Tre av dem oppsøkte biblioteket minst 14 ganger og fikk dermed tilbringe en hel dag på biblioteket hvor de fikk trykke sitt yndlingsmotiv på en T-skjorte. Dette var skikkelig stas!

3. Prosjektdeltakerne har utarbeidet en manual for lesestimulerende samarbeid som enkelt kan tas i bruk av andre

En viktig del av dette prosjektet har vært å samle erfaringene våre og forsøke å formulere dem i et produkt som gir en god oversikt over hva Lesepilotene går ut på. Sammen med Ferskvann reklamebyrå har vi utarbeidet en slik manual. For å holde kostnadene så lave som mulig, og antall korrekturrunder på et minimum, fikk vi god hjelp underveis av rådgiver Øystein Stabell ved Innlandet fylkesbibliotek.

Underveis vurderte vi ulike former for sluttprodukt, men landet til slutt på en digital brosjyre i PDF-format. Brosjyren kan både lastes ned fra en nettside og sendes som vedlegg på e-post. Den er også lett å kopiere opp og dele ut i papirutgave. Se vedlegg.

Erfaringer

Kommunikasjon

Etter møtet med alle involverte parter, har kommunikasjonen stort sett vært mellom kontaktlærer og prosjektleder. Å kommunisere gjennom chatting på Teams har fungert godt. Det har vært lett å gjøre avtaler om bibliotekbesøk og å kommunisere om det praktiske i for- og etterkant.

Skjermdump fra chat mellom kontaktlærer og prosjektleder i oppstartsfasen av prosjektet.

Justeringer underveis

Omtrent halvveis i prosjektet hadde vi en evaluering hvor vi gjorde noen småjusteringer. Vi ble blant annet enige om at Lesepilotene etter nyttår ikke skulle plukke ut tegneserier i bokkassene. Kontaktlærer hadde behov for å ta steget videre til litt mer krevende lesestoff. Det så ikke ut til at dette «påbudet» la noen demper på leselysten, det var plenty av andre bøker som fenget nok til å havne i bokkassa.

Denne innstrammingen kan ha bidratt til at det nå ble enda viktigere for Lesepilotene å komme seg til folkebiblioteket på fritida for å låne de hotteste tegneseriene.

Synliggjøring av Lesepilotene

Som en slags avslutning av prosjektperioden, hadde prosjektleder ønske om å finne på et eller annet som kunne gjøre Lesepilotene mer synlige for andre besøkende på biblioteket. Derfor ble vi enige om at elevene skulle lage tegneserier, eventuelt billedbøker, som skulle stilles ut i biblioteket. Opprinnelig var planen av vi skulle ha en høytidelig åpning av utstillingen med inviterte gjester og foresatte, men dette ble det dessverre ikke tid til.

Men: Utstillingen stod på biblioteket gjennom sommeren og ble svært populær blant andre barn. Mange spurte også om de fikk lov til å låne dem med seg hjem.

Så: Utstilling av Lesepilotenes tegneserier er noe vi kommer til å fortsette med. Og vi kommer til å ta dem inn i katalogen vår, slik at andre barn kan låne dem med seg hjem. Vi får stadig inn tegneserier produsert av barn som vi katalogiserer og stiller ut i biblioteket på en egen hylle. Dette er meget populært lesestoff blant ungene!

Betingelser for å være Lesepiloter

Hvis alle 4.klassinger i kommunen vår har lyst til å være Lesepiloter, sier det seg selv at budsjettet ikke strekker til når man skal forsyne så mange klasserom med de aller nyeste og mest populære bøkene. Derfor er det viktig å forankre prosjektet godt slik at alle parter vet at det følger noen forpliktelser med Lesepilot-ordningen. Skolebibliotekar er nødt til å få midler til å kjøpe inn populære bøker, og skoleledelsen må forplikte seg til å øremerke penger til dette.

Prosjektleders oppsummering

Dette har vært et særdeles lystbetont prosjekt å arbeide med, preget av godt samarbeidsklima mellom de ulike partene. Den rykende ferske Take off-manualen er allerede spredt til alle skolene i kommunen. Tre av fem 4.trinn ønsker å være Lesepiloter det kommende året, hvorav to er grendeskoler. Det synes vi er strålende!

Vi er spente på å teste ut ordningen under ordinær drift og gleder oss til å ta imot stadig nye Lesepiloter i årene fremover!

Ønsker samtidig å takke for støtten til dette prosjektet og håper at så mange som mulig av barne- og ungdomsbibliotekarene i det ganske land finner seg en engasjert lærer og går i gang med prosedyrer for *Take off med Lesepiloter!*

Vedlegg 1: Take off-manual for Lesepiloter

Vedlegg 2: Regnskap Lesepilotene